Bijlage 1: samenvatting geleerde lessen parallel plannen in projecten en gebiedsontwikkelingen

Samenvattend hebben de pilotprojecten ons de volgende algemene lessen en opbrengsten gebracht:

- Een integrale planning, die door alle betrokken partijen wordt gedragen, maakt onderlinge afhankelijkheden zichtbaar en geeft partijen meer vertrouwen in het proces en in elkaar.
- De planning moet daadwerkelijk worden gebruikt om op het project te sturen en niet alleen administratief worden bijgehouden. Een planner kan helpen om voortgang, risico's en besluitvorming scherp in beeld te houden.
- Parallel plannen werkt alleen als alle partijen het project binnen hun eigen organisatie voldoende prioriteit geven en daar ook capaciteit voor projectmatige- en parallelle aanpak vrijmaken.
- Een heldere Nota van Uitgangspunten geeft vroeg in het proces duidelijkheid over de inhoudelijke en procesmatige kaders. Het helpt daarbij om beslissers tijdig aan te haken en verantwoordelijkheden en mandaten vooraf goed vast te leggen. Zo kunnen knelpunten sneller worden opgelost en besluiten eerder worden genomen.
- Een compleet en gemotiveerd projectteam is essentieel. Door regelmatig bij elkaar te komen, kunnen partijen kort-cyclisch samenwerken en knelpunten snel bespreken en oplossen.
- Een onafhankelijke procesbegeleider helpt om de werkwijze vast te houden, de samenwerking tussen partijen te bewaken en lastige beslispunten tijdig op tafel te krijgen.
- Versnelling vraagt soms om bestaande processtappen ter discussie te stellen. Complexe vraagstukken kunnen daarbij beter afzonderlijk en in korte cycli worden uitgewerkt, zodat ze niet het hele proces vertragen.
- Gestandaardiseerde documenten en werkprocessen voorkomen dubbel werk, verkleinen de kans op fouten en kunnen de besluitvorming versnellen.
- Vroegtijdige participatie, waarbij nog daadwerkelijk ruimte is om mee te denken, draagt bij aan draagvlak en kan bezwaren later in het proces helpen voorkomen.
- Regelmatig stilstaan bij de samenwerking en gezamenlijk evalueren helpt het projectteam beter te functioneren en draagt bovendien bij aan het werkplezier.

Samenvattend hebben de pilots in de gebieden de volgende (aanvullende) lessen opgeleverd:

- Ondanks de verschillende schaalniveaus en complexe afhankelijkheden van planvorming bij gebiedsontwikkeling, zijn de principes van parallel plannen toepasbaar bij gebiedsontwikkeling. Bij gebiedsontwikkeling is de grootste versnelling mogelijk door:
  - Partijen te laten committeren aan een gezamenlijk, integrale planning, passend bij het schaalniveau van de gebiedsontwikkeling. De pilot gebieden laten zien dat Parallel Plannen pas echt versnelt als er vroeg één gedeelde "waarheid" ontstaat over kritieke paden, afhankelijkheden en besluitmomenten - en als betrokkenen zich daar expliciet aan committeren.
  - Een eerste deelproject naar voren te halen op de totale planontwikkeling. In vrijwel alle projecten waar versnelling wél concreet werd, zat de doorbraak in het expliciet kiezen van een eerste haalbare deelproject (kavel, fase, bouwblok) dat zo veel mogelijk onafhankelijk is van bovenplanse randvoorwaarden. Dit werkt als versneller in de planning én als katalysator in samenwerking: het dwingt tot keuzes, maakt afhankelijkheden zichtbaar en creëert geloofwaardigheid richting bestuur en markt.

- Vroegtijdig de ontwikkelkaders en -strategie vast te leggen door al in de een haalbaarheidstoets te doen. De leerervaring is dat Parallel Plannen pas goed kan versnellen als je vroeg een haalbaarheidsfundament legt: juridische procedurekeuze, financiële kaders (GREX/ grondwaarden), en een werkbare rolverdeling/ samenwerkingsvorm;

- Als zogenaamde 'showstoppers' (bijv. op het gebied van netcongestie, infrastructuur, stikstof, water of regelgeving) niet tijdig worden gesignaleerd, kan het Parallel Plannen-proces ernstig verstoren of blokkeren.